

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

FŐSZERKESZTŐ : DR. KUN BÉLA. FELELŐS SZERKESZTŐ : DR. ERDŐS KÁROLY.

Megjelenik hetenként egyszer, szombaton, féliven.
Előfizetési ár: egész évre 80 kor., félévre 40 kor.
Egyes szám ára két korona.

↔ Szerkesztőség és kladóhivatal: Debreczen, Kollégium. ↔
Ide kell küldeni a lap szellemi és anyagi ügyeire vonatkozó
minden közleményt, előfizetést, reklamációt és hirdetés díjat.

A Debreczeni Kálvinisták Templomegyesületének

a belügyminiszteri leirat foly-
tán keletkezett felterjesztése.

A Debreczeni Kálvinisták Templomegyesü-
letének közgyűlése a m. kir. belügyminiszter úrnak
az alapszabályok ügyében hozott előzetes határo-
zatát tisztelettel fogadván, a rendeletben foglaltak-
nak is megfelelően, a következőket tartja szükse-
gesnek megállapítani.

Debreczenben a reformátusok között már
nagyon régi a törekvés olyan egyháztársadalmi
egyesület alakítására, mely a debreczeni reformá-
tusokat nem, kor és társadalmi állás különbözö-
ségére tekintet nélkül magában foglalván, a Krisztus
országának építésében a hivatalos egyházi szerve-
zetnek segítségére legyen. Ezen egy negyed század
előtt különös élnkséggel megindult mozgalom új
erőre lendült a proletárdiktatura megszünte után
éppen annak következtetéséül, hogy az 1918. és
1919. év eseményei nagyon is szem elé állították
a vallásos buzgóság és az egyházhoz való hűség
szorgalmas ápolásának felettébb szükséges voltát
és egy ilyen, lehetőleg minden debreczeni reformá-
tust magában egyesítő alakulásnak, mely az oláh
megszállás alatt a magyarság ügyét egyházi keretek
közt szolgálhatván magyar nemzeti szempontból
is különös fontosságú lett volna, szervezése cél-
jából az 1919. év nyaratól fogva számos megbe-
szélés és az akkori viszonyok közt lehető kisebb
gyűlés volt. A tanácskozások látható eredménye
azonban egy évnél hosszabb időn át nem lehetett
egyéb, mint legfeljebb egy-egy cikk a református
egyházi sajtóban, annak folytán, mert egészen
1920. év őszéig nem lehetett megtalálni a meg-
egyezést az együttműködésre az alakítani kívánt
egyháztársadalmi egyesület és az egyház hivatalos
szervezete között; már pedig ennek az egységes,
nagy kálvinista egyesületnek csak akkor van meg
az életképessége és céljaira alkalmassága, ha az
egyházi hivatalos szervezettel teljes egyetértésben
és összhangban munkálkodik. Hiszen időközben
alakultak a debreczeni református egyház tagjai
között különféle egyháztársadalmi egyesületek,

melyek a maguk kitűzött célját a maguk körében és a
maguk eszközeivel igen szépen és hatásosan szolgál-
ják is. De azok, akik a Kálvinisták Templomegyesü-
letére, vagy általán ilyen, a debreczeni reformátu-
sok összeségét magában foglalható szövetségre
gondoltak, olyan egyesületet kívántak, mely nem
csupán egy iránynak, hanem az egyházi élet minden
területére kiterjedő tevékenységnek színhelye le-
gyen, amely mindenütt oda álljon, ahol a hivatalos
egyházi szervezet a maga eszközeivel nem képes a
ráváró feladatok valamelyikének mindent kielégítő
teljesítésére, amely mindenütt igyekezzék a figye-
lem odairányításával és a tett intézkedések buzgó
végrehajtásával megszüntetni minden hiányt, amit
csak a debreczeni református hívek vallásos és
egyházi életében tapasztalni lehet, vagyis amely
minden egyházi feladat végzésében: a vallásos
buzgóság fejlesztésében, a tudomány terjesztésében,
a tiszta erkölcs fenntartásában és a szegények és
és elhagyottak gondozásában egyrészt serkentője,
másképp kiegészítője legyen az egyházi hivatalos
szervezet munkásságának.

Az ilyen feladatot csak az egyház hiva-
talan szervezetétől elfogadott, támogatott és
azzal teljes összhangban működő egyesület tel-
jesítheti. Amikor tehát az 1920. év őszén meg-
szüntek azok az akadályok, melyek az egyház
hivatalos szervezete és az egyesület közötti ezen
egyetértés biztosítását gátolták: azonnal megtör-
tént az alakulás és pedig — éppen a közönségesen
érezett szükségesség folytán — olyan gyorsasággal,
ami okozója lett annak, hogy az alakulás körül
egyes formákat pontosan előkészíteni sem
volt elég idő.

Az egyesület szükségességét az eddig elmon-
dottak is bizonyítják. A Debreczenben eddig ala-
kult különböző egyháztársadalmi szervezetek hasz-
nos és eredményes munkásságuk mellett sem
mutakoztak olyanokul, melyek az egész itteni
reformátusságot egy táborba, közös testvéri mun-
kára tömöríthetnék, ami pedig felettébb kívánatos
és e nagy részében református népességű város
virágzása érdekében is szükséges. Ellenben a mi
egyesületünk az aláírási ívek kiosztásától az ala-
kult közgyűlésig eltelt pár hét alatt a tagoknak

és tagsági díjaknak olyan mennyiségét mutatta fel, mellyel a többi egyesületek összeségét is meghaladja, vagyis ezt az egyesületet nemcsak a hivatalos egyházi szervezet fogadta szárnyai alá, hanem a hívek túlnyomó többsége is nélkülözhetetlennek ismerte fel. Ezt mutatja az is, hogy az alakuló közgyűlésen több ezer főnyi, a Nagytemplomot zsúfolásig megtöltő sokaság jelenlétében az egyesület megalakulásának szükségességét egyértelműen hangoztató felszólalások általános tetszéssel és helyesléssel találkoztak. Valamint ezt mutatja az a szinte hihetetlen áldozatkészség, mellyel az egész debreczeni reformátusság felkarolja a Kálviniisták Templomegyesületét s melynek sok lélekemelő példájából elég legyen annyit említeni, hogy az egyesületi ház építésének céljára majd 400,000 koronát ajánlottak már fel, az egyesületi karácsonyfára könnyen gyűlt össze 40,000 koronánál több, sőt egy-egy templomi adakozás eredménye is nem egyszer meghaladja más hasonló egyesület egész évi jövedelmét, mint pl. 1920 november 14-én majd 5000 korona, 1921 március 9-én pedig 12,000 koronánál több gyűlt az egyesület céljára a templomi közönségtől.

Amikor megállapítja közgyűlésünk, hogy a Kálviniisták Templomegyesületének megalapítását és működését a nagy és tekintélyes debreczeni református egyháznak és tagjainak egymás közötti harmonikus munkálkodása, ezáltal egész magyar református egyházunk felvirágoztatása, Krisztus országának építése és azzal kapcsolatban a magyar nemzeti eszmények hű szolgálata érdekében feltétlenül szükségesnek ismeri fel: ezzel megfelelt a belügyminiszter úr leiratában feltett ama kérdésre is, vajjon az egyesület a felekezeti békének javára lesz-e?

Református egyházunknak és tagjainak úgy elvi okokból, mint itt édes hazánkban még gyakorlati szempontból is, minden erejükkel törekedni kell a felekezetközi béke fenntartására. Református ember, ha öntudatos, minden erejét megfeszíti a felekezetközi béke minden veszélyeztetése ellen, mert mi, reformátusok, nemcsak hazánk és nemzetünk, hanem egyházunk ellen is súlyosan vétkeznénk a felekezetek közötti békesség háborgatásával. Viszont legjobb meggyőződésünk szerint a felekezetközi békének legnagyobb erőssége, ha mindegyik vallásfelekezet a Krisztus tanítása szerint igaz szeretetben, tiszta erkölcsben és a maga hitéhez való hű ragaszkodásban neveli és erősíti tagjait. A Kálviniisták Templomegyesülete ezt akarja és semmi egyebet; más egyházak híveire nem veti hálóját, csak a maga népét akarja védeni és szilárdítani. Munkálkodásának célja, hogy a debreczeni reformátusok egymást egy családnak ismerjék, más hitű polgártársaikat pedig mint Isten után testvéreiket szeressék.

Megállapítja közgyűlésünk végül azt is, hogy a Kálviniisták Templomegyesülete működését már valóban megkezdette. Eddigi munkálkodásának eredménye, hogy a vallásos buzgóságot tagjaiban élesztette, a tanyai istentiszteletek tartását és az

Úr asztalára adakozást előmozdította, tagjai között már eddig is sok hiábavaló és talán gyűlölet szítására alkalmas ellentétet már eddig is kiegyenlített és bizonyosságot tett arról, hogyha működését zavartalanul folytathatja, annak a sok félreértésnek és ellentétnek, melyek az egymást követő felforgató idők nyomán a debreczeni reformátusok közt is keletkeztek, kölcsönös megértéssel végét tudja vetni, tehát a keresztyén erkölcs legfőbb törvényének, a szeretetnek alkalmas terjesztője; továbbá részint megtartott, részint a rendőrség beavatkozása folytán meg nem tarthatott, de előkészített előadásokat szervezett hazánk és egyházunk nagy fiainak élete és munkássága megismertetésére, egyházunknak a magyar nemzeti léttel összeforrott volta bizonyosságául egyházunk történelmének és nevezetesebb kulturális jelenségeinek tárgyalására, vagyis általában az egyházi és hazafiúi érzés ápolására és nevelésére; végül pedig különösen kiterjedt tevékenységet folytatott a mai nehéz időkben kétségbeejtően általánossá lett nyomorúság leküzdésére, tagjai páratlanul szép adakozásával sok szenvedőnek könnyét letörölte és sok szegénynek karácsony ünnepét tette boldoggá.

Az egyesület működésének ezen megkezdését egészen jóhiszeműleg cselekedte. Arról, hogy, amint azt a belügyminiszteri leirat közli, egyesek részéről olyan kijelentések tettek, miszerint az egyesület által 1921 január 22-ére hirdetett ének- és zenedélután a rendőrség tilalma ellenére is megtartják, a közgyűlésnek nincs tudomása. De ha ilyen kijelentések hangzottak is el, csak azt jelenthették, hogy a rendőrség határozata elleni jogorvoslat útján nyerendő engedély alapján fogják megtartani. Ilyen értelemben pedig ezt a nyilatkozatot annál inkább lehetett tenni, mert a Kálviniisták Templomegyesülete 1920 október 31-én a reformáció ünnepén, 1920 november 14-én gróf Tisza István emlékére, 1920 december 19-én adventi áhitat címen, 1920 december 24-én karácsonyfa ünnep címen tartott nyilvános ünnepeket nagyon nagy közönség jelenlétében, nemcsak énekkel és zenével, de beszédekkel is. Ezek az ünnepek a helyi lapokban többször hirdetve voltak, majd róluk részletes tudósítás közöltetett és a rendőrség sem előzetesen, sem utólag nem tett megtartásuk ellen semmi észrevételt, holott, ha be nem jelentettek is, a lapokból tudomást kellett róluk szereznie. Ilyen körülmények között nem alap nélkül lehetett arra gondolni, hogy a mi egyesületünk, mint vallásos egyesület, más elbánás alá esik, mint egyéb alakulóban levő egyesületek.

Ezeknek megállapítása után kimondja a közgyűlés, hogy — bár az egyesület a debreczeni református egyházközség egyik, hivatalos szervezet által létesített népes bizottsággá alakítható s ebben a formában minden további engedély vagy jóváhagyás nélkül minden feladatának végzésére megbízható volna — mivel kálvinista és magyar őszinteséggel minden célját nyíltan feltárni, minden tettét nyíltan végezni, minden felelősséget nyíltan vállalni kíván, tisztelettel kéri a belügy-

miniszter úrtól az egyesület megalakulására az engedély megadását és az egyesületi alapszabályokat a belügyminiszteri leírásban foglaltakra figyelemmel módosítja és kiegészíti.

Közélet

Baltazár Dezső püspök a papok politizálásáról.

Abból az alkalomból, hogy Budapesten több neves református férfiú értekezletet tartott, amelyen élesen állást foglaltak Baltazár Dezső püspök politizálása ellen, az Egyetértés c. debreczeni napilap felkereste püspökünket és megkérdezte, mi a véleménye a budapesti református értekezlet állásfoglalásáról és egyéneiről?

Az e kérdésre adott választ vidéki olvasóinkra tekintettel teljes egészében közöljük:

— „Nagyon nehéz rá véleményt mondani. Feltétlen bizonyossággal kellene tudni, hogy ki vagy mi irányítja őket? Ez pedig nincsen módomban. Magamból kiindulva fel kell tételeznem, hogy az egyház és haza együttes közérdeke van szemök előtt. Hogy ez a közérdek mit kíván: abban tévedhetnek ők is, én is. Az egymás eltérő felfogását tiszteletben tartani az a liberalizmus kötelező bennünket, amely nélkül a protestantizmus lelkiismereti szabadságos lényege el sem képzelhető.

A magam igénytelen nézete szerint ezt a lelkiismereti szabadságot erősen sérti az a fellépés, amelyben a pesti értekezlet tartalma és modora kidomborul. Ha ez a föllépés általánossá válnék a református egyház köreiben: egy pillanatig sem haboznám lelkiismereti szabadságom érintetlenségével kivonulni minden egyházi állásomból és méltóságomból, mert elvégre is nekem a legmagasabb állásom és legfényesebb méltóságom: lelkiismereti szabadság. Istentől nyert jog és a magyar nemzet lelkétől diktált köteletség ez. Nekem drágább mindennél, mert vallásom és nemzetem lelke ad ebben egymásnak találkozót. Őseim vérök hullása árán is megoltalmazták. Én is tisztán akarom hagyni utódaimra.

Abban igazuk van ellenségeimnek, hogy a papi minőség nem alkalmas arra, hogy bele vitessek a politikába. Nekem alaptételelem volt mindig, hogy a vallást, egyházat, felekezetek eltérő érdekeit, szempontjait nem szabad belevinni a politikába. A mai helyzet szerencsétlensége éppen ennek az alaptételnek félretevésében rejti magyarázatát. Nemzeti érdek volna az én alaptételnek érvényt szerezni. De az egész vonalon. Az alaptétel egyoldalu megtartása öngyilkosság volna arra a felekezetre, amely egyoldalulag tartaná meg. Boldog jövőndő biztos nyitányaként üdvözölném azt a napot, amely feltétlen erejű kötelezéssel zárna ki a politikából, főrendiházból, nemzetgyűlésből, politikai pártokból, közigazgatásból minden papot és szorítana vissza szent vallási hivatása gyönyörű-

séges területére. De amíg egyik oldalon a vallásnak minden hatását és eszközét, szervezetét és hivatalos emberét politikai érdekek, irányok szolgálatába állítják, addig az ostromlott várbelieknek kötelességük szintén helytállani. Azt meg tárgyilagossággal éppen nem lehet megérteni, hogy miért éppen a püspök s miért éppen csak én volnék joggal eltiltható a politikától, holott a püspök a többi papokkal egyenlő s holott a többi püspökök szabadon politizálnak.

Sokkal nagyobb érdekek forognak most kockán, semhogy megengedhetném a magam lelkiismeretének, hogy egyének bírálatába bocsátkozzam s ezzel nehezítsem a csak szeretet jegyében elérhető kibontakozást.

Kortünetek

Ezelőtt huszenöt esztendővel — így beszélt el a Kálvinisták Templomegyesületének alapszabálmódosító gyűlésén a debreczeni közélet egyik legrégebbi, de még mindig első csatasorban álló katonája, — nagy kedvetlenséget és ellenzést okozott a debreczeni egyház hivatalos köreiben az a kívánság, hogy a város belsejében levő templomokon kívül, a sűrűn lakott kertészekben is legyenek időnként istentiszteletek; most pedig nemcsak a kertekben van minden vasárnap istentisztelet, de a tanyákon is igen sokszor és im húsvét ünnepén hét helyen is hirdették a feltámadás boldogító ígét...

Hallgatom a visszaemlékezést és magamban elmélázok: csakugyan hogy a destrukció fészke lett Debreczen, melyet még nem régen is a puritán hithűség városává tettek nagy papjai.

A veszedelmes destrukciót egyébként igyekeztek éber hazafiak megakadályozni, vagy legalább hatástalanná tenni. Annak a hírére, hogy húsvét ünnepén egyik tanyán maga a püspök végzi a szent szolgálatot, sok példányban lenyomattak egy, a püspök ellen készült pamfletát s kiosztották a tanya egyszerű népe közt.

Nem lehet Baltazárt népszerűtlenné tenni.

Ezt nem én mondom, hanem egy vidéki úri ember ismerősöm, aki húsvét első napján Debreczenben lévén, eljött a Nagytemplomba. Úgy mondja: meglehetősen hűvösen érez Baltazár iránt; — sok mindent olvasott a lapokban, — lehet, hogy nem igaz, — de hát mégis csak zörög a levél stb. Éppen azért azt gondolta, kényelmesen el tud a templomban helyezkedni; hiszen, ha csakugyan

ügy ellene fordult a város népe Baltazárnak, ahogy írják, akkor bizonyosan nem oda megy, ahol ő prédikál. És ime, már egy negyedórával harangozás előtt nem tudott helyet kapni. Zsúfolva a templom az ajtó kinyitása lehetetlenségéig. Hát hasztalan minden erőlködés, nem lehet Baltazárt népszerűtlenné tenni. Mert, im, a civis elmegy meghallgatni és ha már meghallgatja, meg is van hódítva. Mert a civis okos ember ám és megérti, mit jelent, mekkora lelki erőt, mekkora hitet jelent, ha Baltazár most, most is arról prédikál, hogy az igazság gyümölcse *békesség* és hogy Jézus istenségének legszebb bizonyossága, utolsó imádsága: Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják mit cselekszenek.

Az egyik nagypénteki prédikáció is élénk megbeszélés tárgya volt. Még pedig nem azért, ami miatt megérdemelte volna, hogy t. i. mély volt, szép volt, hiterősítő és jóra nevelő volt. Hanem olyasmért, ami nem volt benne. Magam is tanúja voltam, mikor egy fiatal ébredő magyar váltig magyarázta, hogy ez s ez lelkész úr hogyan kipapolta — a püspököt. Mások is, sokan hallottak ilyen magyarázatot s kérdezték is tőlem; mi igaz e hírben. Hát persze, hogy semmi sem igaz. Lehet olyan pap is, aki éféle izlésteleniséget el tudna követni. De annak, aki, mint ez a szóbanforgó, *mást* is tud, nincs szüksége izléstelenkedésre. Nem is tudom, hogyan juthatott a hallgatóság egy része erre az eredményre. Hiszen a prédikációnak az a része, mely az emberies, a bűnös gondolatról beszél, röviden összefoglalva a következőket tartalmazza: Összegyül egy társaság, melynek tagjai lelkük mélyén már behódoltak a rómaiaknak, de szóval-szájjal úgy adják, mintha ők volnának a szabadság védői, — a társaság aztán azt teszi jelszavá, hogy jobb, ha egy vész el, mint ha az egész nép; pedig valójában nem a népért, hanem a maguk javáért akarják azt az egyet elveszíteni.

Hát ugyan kérem, hol itt a Baltazár elleni tendencia? Vagy hogy a prédikációban főpapról is van szó? Eszembe jut az a gyermekkoromban hallott vers, amely szerint a templomból jövő öreg asszony zokogva dicséri a tiszteletes úr prédikációját, de a világ kincséért sem tudná megmondani, mi volt benne, mert: mikor már azt mondta — Kajafás, Kajafás, elfakadtam sírva.

A debreczeni polgároknak két kaszinójában is volt tisztújítás húsvét másodnapján. A polgári és gazdakörben az eddigi elnökkel szemben *Balogh Istvánt*, templomegyesületünk egyik védnökét, — a függetlenségi körben pedig ugyancsak a volt elnök mellözésével *Deák Istvánt*, templomegyesületünk egyik szakosztály-elnökét választották meg igen nagy többséggel. A kiválóan derék új elnökök megválasztásának igaz szívvel örülni lehet és csak az a sajnáini való, hogy a szintén érdemes volt elnökök mellözése azokban és tekintélyes családjukban

bizonyára okoz valamely keserűséget. Pedig most minden keserűséget kerülni kellene és annak, hogy a debreczeni polgárok a debreczeni közéletben évtizedek óta nagy szerepet játszó Kertész családnak egyszerre két tagját leszavazták, nem is az az oka, hogy őket kifogás alá esőknek tartanák, vagy bántani akarnák. Csak azt akarták kifejezni, hogy a debreczeni kálvinista gazdaközönség a maga élén ennek a debreczeni kálvinista szellemnek erélyesebb képviselőit kívánja látni.

Az énekszós temetés körül volt egy kis szelid kavarodás a debreczeni presbiterium legutóbbi gyűlésén. A debreczeni gyökeres polgárság egyik — előkelő hivatalt betöltő — tekintélyes tagja sürgette, hogy minden temetés — az ingyenes is — lelkészi funkcióval történjék. Ezzel szemben — az igazsághoz híven — rámutattak arra, hogy az énekszós temetés régi magyar kálvinista szokás. Még azt is hozzátehetnők, hogy elvi szempontból is kifogásolni lehetne a pappal temetés kizárólagosságát, mivelhogy a mi papunk sem a koporsót, sem a sírt be nem szenteli s a kántor csakúgy „pap“ és egyházi funkcionárius, mint a lelképásztor. Mind ez igaz, de a köznép körében ezeket az elveket nem ismerik tisztán és csak azt látják hogy a katolikus pap ott van minden temetésen, a református pap meg nincs ott, tehát a katolikus egyház jobb, mint a református. Lehet rossz néven venni, ha a tanulatlan, egyszerű ember egyes, nem is helyesen megítélt szimptomákból ilyen következtetésre jut, mikor ilyenfélet írnak református egyházi szolgálatban álló tanult urak is és amikor református pap fia szerkesztésében megjelenő ujság magasztalta azokat a reformátusokat, akik — nem türelmetlenek — az úrnapi (!!) körmenetben részt vettek? Hát szép az énekszós temetés, de már mégis jobb szeretjük, ha legalább az egyszerű, tanulatlan népek nem kárhozzatnak véit hibáért bennünket.

A tanítóválasztás kérdésén is volt egy kis nézeteltérés. Az egyik lelkész úr azzal a megokolással ajánlta a meghívás útján betöltést, hogy ez megakadályozza a kilincseléssel kinyert protekciót és ennek útján érdemtelenné bejutását. Meghiszem, hogy sok hiba történt — amint mondták — e téren. Meghiszem, mert látom, hogy az egyházi életbe mindig szívesen kevernek politikát. De hát annak, hogy a presbiterium — a nagy és fényes egyház elit testülete — ne legyen képes arra, hogy magát fontos funkciói teljesítésénél bármiféle mellétekintetektől emancipálja és tisztán csak az egyház érdeke szerint járjon el, — nagyon súlyos kórságos oka kellene legyen. Valami olyan, hogy a presbiteriek gondozásával, vezetésével, építésével, kötelességeik tekintetében tanításával a lelkész urak talán nem foglalkoznak eleget, talán a maguk parókhíalis körének presbiterit sem gyűjtik maguk köré, hogy velük az egyház vitális érdekeit megbeszéljék s ezek tekintetében irányí-

tást adjanak és vegyenek? Óh, uraim, ne beszéljünk addig belmisszióról, míg a presbitereket sem tudtuk odáig nevelni, hogy legalább egy tanítóválasztást teljesen önzetlenül és tisztán az egyház érdeke szerint teljesítsenek.

Halottaink

Nagy Károlyné szül. Komollói Sylvester I lona, az erdélyi református püspöknek hitben és szeretetben gazdag, méltó hitvese, Sylvester Domokosnak, a nagytekintélyű, híres egykori szászvárosi lelképásztornak leánya, f. é. március hó 1-én, közel 3 évi igen súlyos és reménytelen szenvedés után az Úrhoz költözött. Mintaképe volt a magyar református papnénak: szerény, a világtól való elhúzódásig, szolgálatkész az önmegtágadásig. Negyedszázados — egyébként nagyon boldog — házasságának a második fele a testi szenvedéseknek csaknem szakadatlan láncolata volt: amikor nem öneki magának kellett küzdenie a betegséggel, akkor törekeny fizikumú férje vagy gyermekei betegágya fölött remegett és imádkozott. Nehéz keresztjét azonban mindvégig keresztényi alázattal hordozta s szenvedései és türése példájából egész környezetére sok megszentelt áldás áradt. Az Úr vigasztalja övéit és adjon neki örök otthonában boldog lakozást.

Fülöp Béla tahitótfalui rektor-tanító, 25 évi buzgó és önfeláldozó munkássága után március hó 16-án elhunyt. Népszerű füzetei széles körben ismeretesek.

Különfélék

Az erdélyi református püspök, Nagy Károly nem tette le a többi felekezetek püspökével együtt a román hőségeskút. Erre vonatkozólag előbb megkérdezi illetékes egyházkerület.

A Debreczeni Protestáns Irodalmi Kör a templomegyesületi énekügyi szakosztály közreműködésével március 15-én délután 5 órakor hazafias ünnepélyt rendezett a kollégium dísztermében, amelyen a Kálvin-dalegylet kellemes énekszámait, Nádasdy J., Jakucs I., Kollwentz R. és dr. Müller D. szép kvartettje, Nagy Lajos esküdtfelügyelő átértett szavalata gyönyörködtette a hallgatóságot. Az alkalmi beszédet Lapunk felelős szerkesztője tartotta.

A Debreczeni Kálvinisták Templomegyesülete alapszabályait tudvalevőleg a belügyminisztérium visszaküldte, azzal a megjegyzéssel, hogy azokat a leíratban foglaltak szerint módosítsák, illetőleg egészítsék ki. E tárgyban a templomegyesületi választmány március 25-én, a közgyűlés március 27-én délután határozott. Az alapszabályokat kísérő és a leíratra adott öntudatos, nyílt és bátor hangú határozat szövegét lapunk vezető helyén közöljük.

Amerikai segély a debreczeni lelkészözvegyeknek. A lelkészözvegyek sehohsem örvendenek jólétnek, de viszont nagyvárosokban, mint Debreczen is, kétszeresen érzik a megélhetés nehéz terhét. Ezen a nehéz helyzeten akart segíteni és segített is Harsányi Sándor dr., homesteadi lelképásztor, aki az Amerikai Magyar Reformátusok Lapjában segélyt gyűjtött a debreczeni lelkészözvegyek részére és első alkalommal 120, újabban 80 dollárt küldött s az ő buzdítására Gerenday László young lelképásztor szintén 100 dollárt gyűjtött. A szép összeget, 86,100 koronát 47 lelkészözvegy között osztotta szét özv. Révész Mihályné Harsányi Etelka úrasszony nagypénteken délután. A nélkülözők az örvendetes húsvéton áldó imádságaikba foglalták a jólelkű adakozókat, akik a távolból is oly meleg szeretettel gondolnak reájok.

A Nagytemplom művészi rajzban, levelezőlapon megjelent képét március 9-én serényen árusították a debreczeni Konfirmált Leányok Szövetségének tagjai. A befolyt összeg egyrésze a Templomegyesület javára ment. Újabban a vidékről többen érdeklődnek a Méliusz könyvkereskedésben a művészi levelezőlap iránt s bizonyosak vagyunk felőle, hogy ez úton is ápoljuk az egybetartozandóság érzését.

A Diákvilág, a Magyar Evangéliomi Keresztény Diákszövetség közlönye újra megindult két év után ifj. Victor János szerkesztésében. Előfizetési ára az iskolai év végéig diákoknak 25, másoknak 40 kor. (Kiadóhivatal Budapest, IV. Váci-utca 20. II. em. 4.). A lap a régi irányban, széles látókörű szerkesztéssel ad útmutatást ifjainknak az életre.

Március 15-ét a kollégium hagyományos kegyelettel és lelkesedéssel ülte meg. Délelőtt 11 órakor a tanítóképző-intézet növendékei, délután 5 órakor a főgimnázium ifjúsága tartott hazafias ünnepélyt. Mindkettőn a jövő reménysége a legbiztatóbb jeleit mutatta a hazáért való lelkesedésnek és tettekre kész buzgóságnak.

Könyvtári délutánt tartott a D. P. I. K. március hó 16-án. A nagyjelentőségű kulturdélutánon Debreczen intelligenciájának vezetői mellett nagyszámú érdeklődő közönség volt jelen. A délutánt a Kántus művészi éneke után Dr. Baltazár Dezső püspökünk nyitotta meg a lelkiismereti szabadság fontosságának hangoztatásával. Majd Dr. Varga Zsigmond könyvtári igazgató tartott alapos ismertető előadást az anyakönyvtárról. E tartalmas ismertetés egyes részleteit Lapunkban közölni fogjuk. A Nádasdy—Jakucs—Kollwentz—dr. Müller mesteri kvartett után Nagy Lajos szépen kidolgozott szavalata következett. Az erkölcsileg és anyagilag szépen sikerült ünnepélyt a Kántus éneke zárta be.

Lapunk szűk terjedelme miatt több hírünk csak most jelenhet meg s a Hivatalos Értesítőbe tartozó miniszteri hosszú közleményt csak folytatásokban közölhetjük.

A dunántúli egyházkerületi főgondnoki székbe április 20-án iktatják be Dr. Balogh Jenő volt világi főjegyzőt.

A dunamelléki egyházkerület április hó 7-én közgyűlést tart.

A szerencsi református templom a napokban leégett. Történelmi műemlék volt, amelynek renoválása egyetemlegesen kötelességünk.

Antik templomi harmonium eladó. Egy manuális, változója nincs. Értekezhetni dr. Asztalos Lajosnál, Debreczen, Bethlen

Hivatalos Értesítés

A tiszántúli református egyházkerület püspökétől.

830—1921. szám.

Valamennyi fiú- és leányközépiskola tekintetes igazgatóságának.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter úrnak a földrajz tanítására vonatkozó 276. számú rendelkezését alkalmazkodás végett alább közlöm.

Tisztelettel

Debreczen, 1921. évi február hó 21-én.

Dr. Baltazár Dezső,
püspök.

Magyar kir. vallás- és közoktatásügyi miniszterium.

276—1921. szám. V.

KÖRRENDELET

a földrajznak behatóbb tárgyalásával kapcsolatos tananyagbeosztásról.

I.

A miniszter rendelkezése és vezetése alatt álló valamennyi fiú- és leányközépiskolának.

Hivatali elődöm f. évi 110,492/V. sz. rendeletének megjelenése után illetékes tényezők azon kérelemmel fordultak a miniszteriumhoz, hogy a földrajz behatóbb tanítása érdekében előírt új stadiumok részletes tananyagát állapítsa meg és annak feldolgozásához utasításokat adjon.

Ezen jogos kérelemnek helyt adván, több szakférfiú véleményének meghallgatása alapján az elvégzendő tananyagot következőképen állapítottam meg:

I. (III. osztály.) Az emberföldrajz tananyaga.

1. Az emberföldrajz lényege és feladata; az emberfajták jellegükkel; az emberiség egysége.

2. Az emberiség elterjedése a földön, népfajták szerint.

3. Az ember műveltségi fokozatai gazdasági alapon és azok elterjedése.

4. A megélhetés létfeltételei; a természet, mint előmozdító és gátló erő.

5. Az éghajlat és a talaja mint a termékenység legfőbb tényezői.

6. Az alföld, dombos és hegyes vidék miként befolyásolja az embert és az ember milyen ellenhatást tud kifejteni.

7. A tenger és folyó, mint kulturális akadály a multban és összekötő kapocs a jelenben.

8. A csatornák jelentősége; a terméketlen vidékek átalakítása; mocsarak kiszáritása.

9. A talaj milyenségének fontossága a foglalkozásra; földben levő bányakincsek.

10. A növény- és állatvilág fontossága az emberre; s mikép változik meg az ember munkája alatt.

11. Főbb kulturnövényeink és állataink eredete; aklimatizálódás.

12. Az élet fentartásáért való küzdelem; az ő foglalkozások (vadászat, halászat, állattenyésztés); átmenet a nomád életből a letelepüléshez; a földmivelés; a gépek bekapcsolása az állati és emberi munka helyett.

13. Bányászat, mint a magasabb kultúrelvet feltétele.

14. Ipar és kereskedelem és gócpontjai.

15. A közlekedés előmozdítói; utak, folyók szabályozása, csatornák; járhatóság (alagút) stb.

16. A vasutak; világforgalom vízi útjai; posta, táviró, telefon.

17. A test védelme; a ruházat jelentősége és fejlődés.

18. A letelepedés kiválasztása; a lakóhely és építési formája.

(Folytatása követ.)

Most jelent meg!

kiadásunkban

A Dr. Baltazár Dezső

próbáltatások idejéből

című emlékirata.

A könnyen gördülő nyelven megírt vaskos kötet vezető helyen áll azok között a munkák között, amelyek a forradalom és oláh megszállás idejére rávilágítanak. A könyv bolti ára a 15% könyvkereskedői felárral 138 korona, mely összegnek előzetes beküldése mellett azt **bérmentve** küldjük meg.

Debreczen szab. kir. város és a Tiszántúli református egyházkerület tulajdonát képező

„Méliusz” könyvkereskedés

könyvkiadóhivatala

Debreczen, Ferencz József-ut 26.